

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ Γ. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ ΜΙΛΑΕΙ ΣΤΟ «Π»:

Τριτοβάθμια εκπαίδευση τριών ταχυτήτων...

«Ανάκριση» μεν, με ...ειδήσεις δε! Κάπως έτσι θα μπορούσε ν' αποδοθεί το στίγμα της συζήτησης του -Π- με τον γενικό γραμματέα του υπουργείου Παιδείας, κ. Γ. Πανάρετο. Ο Γενικός κλήθηκε να δώσει απαντήσεις σε όλο το φάσμα των ερωτημάτων που άπτονται του θέματος των ημερών: Αυτού των ιδιωτικών ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Κατά πόσο η προσφάτως επαναδιατυπωθείσα (καθ' ότι την είχε θέσει ο υπουργός Παιδείας και κατά το καλοκαίρι) θέση υπέρ της αναθεώρησης του σχετικού άρθρου του Συντάγματος συνιστά προλείανση του εδάφους για ιδιωτικούς εκπαιδευτικούς φορείς; Θα είναι πανεπιστήμια ή κάτι άλλο; Αν είναι κάτι άλλο, ποιος ο ακριβής χαρακτήρας και ποιά η προοπτική τους; Συμβιβάζεται η αρχή της

δημόσιας δωρεάν εκπαίδευσης με δίδακτρα (στα μεταπτυχιακά, στα δημόσια ΙΕΚ, στα κυοφορούμενα ιδρύματα διετούς ή τριετούς φοίτησης, κ.λπ.); Αυτά και άλλα παρεμφερή ερωτήματα θέσαμε στον Γ. Πανάρετο. Όμως, εκτός από το αναμφισβήτητο έντονο επεξηγηματικό κι αναλυτικό ενδιαφέρον που παρουσιάζουν οι απαντήσεις του, δεν λείπουν κι οι ενδιαφέρουσες ειδήσεις. Έτσι ο γεν. γραμματέας του υπουργείου Παιδείας τονίζει ότι: • Παράλληλα με την διερεύνηση στον χώρο των ιδιωτικών ΙΕΚ, για να διαπιστωθεί ποιά ανταποκρίνονται στις απαιτούμενες προδιαγραφές και ποιά όχι, ήδη εξελίσσεται ανάλογη έρευνα και στον τομέα των Κέντρων Ελευθέρων Σπουδών. Το Υπουργείο Παιδείας έχει ήδη αποστείλει στο Εμπορίου λίστα με (δέκα, περίπου) ΚΕΣ, για τα οποία

υπάρχουν σοβαρές «ενδείξεις» ότι διενεργούν παραπλανητική διαφήμιση. Κι έπεται συνέχεια. Εντός της εβδομάδας το υπουργείο Παιδείας θα ανακοινώσει τους όρους με τους οποίους θα μπορούν να παίρνουν δάνεια όλοι οι σπουδαστές που έχουν εγγραφεί σε εγκεκριμένα μεταπτυχιακά προγράμματα. Το ύψος των δανείων αυτών, τα οποία θα χορηγεί η Ιονική Τράπεζα (με αυτήν μέχρι στιγμής έχει έλθει σε συμφωνία το ΥΠΕΠΘ), θα ανέρχεται σε ένα εκ. δρχ. ανά έτος σπουδών. Το επιτόκιο θα καλύπτεται κατά το ήμισυ από το κράτος. Η αποπληρωμή θα γίνεται σε έναν χρονικό ορίζοντα 15 χρόνων, και θα αρχίζει, για τις μεν κοπέλες έναν χρόνο μετά από την ολοκλήρωση των σπουδών, για τους δε άντρες 2,5 χρόνια (λόγω στρατιωτικών υποχρεώσεων).

Ο δικηγόρος του διαβόλου ίσως έλεγε ότι όλα αυτά μπορεί και ν' αποτελούν αντιπερισπασμό, λόγω των αντιδράσεων που προκαλεί η προοπτική ίδρυσης μη κρατικών ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η ετυμολογία δικιά σας, η συζήτησή μας με τον Γ. Πανάροτο πολύτιμο υλικό προς διαμόρφωση ασφαλών συμπερασμάτων.

— Ήδη επικριστείτε από πολλούς -ως ηγεσία του υπουργείου Παιδείας- ότι με τις πρόσφατες θέσεις σας ανοίγετε την «κερκόπορτα» για την έλευση ιδιωτικών πανεπιστημίων. Τι απαντάτε;

— Θα έλεγα ότι συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο. Νομίζω ότι η δική μας πρόταση είναι η μοναδική απάντηση στα ιδιωτικά πανεπιστήμια, τα οποία εισηγείται η Νέα Δημοκρατία. Ας δούμε τα πράγματα στην ουσία τους: Το πρόβλημα είναι ότι υπάρχει μεγάλη ζήτηση τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Οι διαθέσιμες θέσεις δεν επαρκούν. Επομένως τα παιδιά που επιθυμούν να σπουδάσουν μετά το Λύκειο, είτε πηγαίνουν στο εξωτερικό, είτε κατευθύνονται σε Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών, με την ελπίδα ότι κάποια από αυτά συνεργάζονται με πανεπιστήμια και στο μέλλον ίσως αναγνωριστούν. Εμείς λέμε ότι θα πρέπει να δοθεί η δυνατότητα δημιουργίας ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Όχι πανεπιστήμια. Μιλάμε για ιδρύματα διετών ή τριετών «παιδιών», τα οποία θα ιδρύονται από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Αυτό σημαίνει ότι θα είναι υπό τον έλεγχο του κράτους. Άρα θα έχουν την ανάλογη αξιοπιστία.

— Τι ακριβώς εννοείτε όταν λέτε ότι πρόκειται για ιδρύματα κι όχι για πανεπιστήμια;

— Ένα πανεπιστήμιο έχει πολύ μεγάλο κόστος λειτουργίας και υποδομής. Ένα διετές ή τριετές ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, το οποίο θα καλύπτει ανάγκες συγκεκριμένων τομέων τοπικών κοινωνιών, δεν έχει το ίδιο κόστος, την ίδια ανάγκη επενδύσεων. Ταυτόχρονα θα μείνει ανοικτός ο δρόμος για την μεταπήδηση στα πανεπιστήμια, με τρόπους, όρους και προϋποθέσεις που τα ίδια τα πανεπιστήμια θα ορίζουν. Α.χ. κάθε πανεπιστήμιο θα λέει μπορεί να αναγνωρίσω τα εξής μαθήματα σ' αυτόν που έχει ολοκληρώσει αυτό το τμήμα σπουδών, κ.λπ. Αυτή μας η θέση κάθε άλλο παρά σημαίνει αποδοχή των ιδιωτικών πανεπιστημίων. Άλλωστε στην Ελλάδα δεν είναι δυνατόν να ιδρυθούν σωστά ιδιωτικά πανεπιστήμια. Το κόστος και το ύψος των επενδύσεων που απαιτούνται είναι μεγέθη μεγάλα ακόμη και για την Γερμανία, πόσο μάλλον για εμάς...

— Άρα μιλάμε για φορείς εξ ορισμού υποδεέστερους από τα πανεπιστήμια; Ο τίτλος σπουδών που θα χορηγούν σε τι θα αντιστοιχεί;

— Ναι, θα είναι υποδεέστερα. Όμως αυτό δεν

αποκλείει το ενδεχόμενο, εάν κάποια από αυτά πάνε καλά, να εξελιχθούν. Όχι όμως και να μετατραπούν σε πανεπιστήμια. Εμείς στην συνταγματική μας πρόταση καταργούμε την διάκριση της εκπαίδευσης σε ανώτερη και ανώτατη. Θέλουμε την τριτοβάθμια εκπαίδευση, η οποία φυσικά θα έχει διάφορα επίπεδα: Τα πανεπιστήμια, τα ΤΕΙ, τα ιδρύματα που λέμε, κ.λπ. Τα πανεπιστήμια θα έχουν την αυτοτέλειά τους, θα λειτουργούν όπως και σήμερα.

— Αυτά τα ιδρύματα, όμως, κάποιοι θα τα διαχειριστούν. Μιλήσατε για τοπικές κοινωνίες. Όμως η Τοπική Αυτοδιοίκηση, με τα γνωστά οικονομικά προβλήματα που έχει, δεν είναι βέβαιο ότι, ή θα επιβάλλει διδάκτρα, ή θα θεσπίσει η ίδια φόρους, ή θα εκχωρήσει σε τρίτους αυτήν την αρμοδιότητα; Σε κάθε περίπτωση δεν είναι δεδομένη η φελλοποίηση του δημόσιου δωρεάν χαρακτήρα της εκπαίδευσης;

— Το ότι την ευθύνη θα την έχει ένα νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου θα εγγυάται τον μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα του ιδρύματος. Η διαδικασία θα είναι η εξής: Ένας δήμος ο οποίος θα θελήσει να φτιάξει κάποιο ίδρυμα -ή κι ένα πανεπιστήμιο, αφού κι αυτά θα έχουν το δικαίωμα να ιδρύουν...

— Θα έχουμε δηλαδή κατά κάποιο τρόπο «μητροκά» και «θηγατρικά» πανεπιστήμια...

— Ας τα πούμε κι έτσι, θυγατρικά, όχι όμως πανεπιστήμια. Εν πάση περιπτώσει, όποιος φορέας θελήσει να συγκαταστήσει ένα τέτοιο ίδρυμα δεν θα μπορεί να το κάνει έτσι απλά. Θα υποχρεούται να υποβάλει μία πρόταση, στην οποία θα τονίζει, σε ποίον τομέα και πού θέλει να ιδρύσει έναν φορέα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης διετούς ή τριετούς κύκλου. Ταυτόχρονα θα πρέπει να παρέχει στην πρότασή του και μία σειρά στοιχείων: Οικονομοτεχνική μελέτη, φορείς χρηματοδότησης, προσωπικό κ.λπ. Αυτή η μελέτη θα πηγαίνει στο Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας, όπου θα πιλοποιείται. Αν λ.χ. μας πει ο ΕΟΤ ή κάποιοι επιχειρηματίες ότι είναι πρόθυμοι να χρηματοδοτήσουν μία Σχολή Τουριστικών Επαγγελματιών, επειδή βλέπουν ότι θα χρειαστούν τους αποφοίτους της, δεν βλέπω κάτι το μεμπτό. Βέβαια υπάρχει ένα ενδεχόμενο που κάνει πολλούς επιφυλακτικούς: Να ελέγξει το ίδρυμα ο ιδιώτης, να λειτουργήσει κερδοσκοπικά, κ.λπ. Είναι όντως ένα ενδεχόμενο που πρέπει ο καθένας μας να προσέξει, όμως ποιά εναλλακτική λύση έχουμε; Ή θα πούμε, αφήνουμε τελείως ιδιωτικά πανεπιστήμια, ή θα παραμεινουμε στα ίδια...

— Γι' αυτό πολλοί υποστηρίζουν ότι πρέπει αμέσως να αυξηθούν οι διαθέσιμες για την Παιδεία δαπάνες, ώστε ν' αναλάβει η πολιτεία ανάλογες δραστηριότητες...

— Πόσο ακόμη μπορεί ν' αντέξει ο κρατικός

κορβανάς; Εδώ μιλάμε για τεράστια ποσά. Μακάρι ν' αυξηθούν οι δαπάνες, όμως δεν βλέπουμε να μπορούν ν' αυξηθούν κατακόρυφα. Κάπου ο κρατικός κορβανάς έφθασε στα όριά του. Και μην ξεχνάτε και κάτι ακόμη: Οι τοπικές κοινωνίες, για ένα ίδρυμα με αντικείμενο που τις ενδιαφέρει άμεσα, θα έχουν επιπλέον κίνητρα να εργασθούν ώστε να προοδεύσει.

— Μου χρωστάτε μία απάντηση για τα διδάκτρα...

— Πριν απ' όλα πρέπει να σας πω ότι δεν είναι μονόδρομος η επιβολή διδάκτρων ή φορολογίας. Μπορούν κάλλιστα οι ενδιαφερόμενοι κι έχοντες άμεσο συμφέρον από την ανάπτυξη ενός ιδρύματος, δηλαδή οι τοπικές κοινωνίες, οι ιδιώτες κ.λπ., να παράσχουν υποτροφίες ή άλλου είδους ενισχύσεις. Τώρα, αν οι τοπικές κοινωνίες κρίνουν απαραίτητη μία επιπλέον φορολόγηση,

δεν το βλέπω αργητικό. Και να διακινδυνεύσω μία πρόβλεψη: Θα συμφωνήσει τελικά μαζί μας και η Νέα Δημοκρατία. Με τον ίδιο τρόπο που εν έτει 1989 τάχθηκε υπέρ των ιδιωτικών πανεπιστημίων και το 1997 ανακάλυψε ότι το Σύνταγμα δεν το επιτρέπει, με την ίδια ενκομία πιστεύω ότι θα αναθεωρήσει την θέση της και θα συμφωνήσει μαζί μας.

— Πάντως, διδάκτρα έχουμε ήδη στις πανεπιστημιακές μεταπτυχιακές σπουδές. Ακόμη και στα δημόσια ΙΕΚ θέσπισε εφέτος το υπουργείο Παιδείας διδάκτρα -κάτι που θεωρήθηκε και ως «προμοδότηση» των ιδιωτικών ΙΕΚ, πόσο μάλλον αν τα διδάκτρα αυτά στα δημόσια αυξηθούν. Τι απαντάτε σ' όλα αυτά; Δεν συνιστούν σαφή αποδυνάμωση του κοινωνικού χαρακτήρα της εκπαίδευσης;

— Ας ξεκινήσουμε από τα πανεπιστήμια. Σε όλη την Ευρώπη, είτε μιλάμε για χώρες με νεοφιλεύθερες κυβερνήσεις, είτε με σοσιαλιστικές, είναι κοινή διαπίστωση η ανεπάρκεια των κρατικών πόρων, η αδυναμία τους ν' ανταπεξέλθουν στις τεράστιες ανάγκες της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Όσο για τα ΙΕΚ, δεν νομίζω ότι αφαιρούνται τα ατού των δημοσίων. Αντίθετα, διπλασιάστηκε ο αριθμός των εισακτέων σε αυτά.

— Ναι, αλλά το γεγονός ότι ταυτόχρονα με τον διπλασιασμό αυτό επήλθε και η υποχρέωση καταβολής του ποσού των 10.000 δρχ. μηνιαίως δεν αποτελεί ενδιάκριτο «εισπρακτικό» μέτρο; Σε τελευταία ανάληψη το τι θα κάνουν οι 12.316 νέοι μετά από την φοίτησή τους στα δημόσια ΙΕΚ παραμένει απροσδιόριστο. Το μόνο σίγουρο είναι ότι το δημόσιο από τις οικογενειές τους θα εισπράττει 135,5 εκ. δρχ. τον μήνα...

— Επανερχόμαστε στον κοινό παρονομαστή της ανεπάρκειας των κρατικών δαπανών. Τώρα, όσον αφορά τα διδάκτρα στις μεταπτυ-

χιακές σπουδές, εδώ πράγματι κρατήσαμε κατ' βάση την ρύθμιση του νόμου Σουφλιά. Λέμε, όμως, ότι για λόγους κοινωνικής δικαιοσύνης και νεις δεν πρέπει να εγκαταλείψει τις μεταπτυχιακές σπουδές, μόνο και μόνο επειδή δεν έχει την δυνατότητα να πληρώσει διδάκτρα. Η απάντησή είναι: Υποτροφίες ή δάνεια.

— Τι θα κάνουν γι' αυτά;

— Μέσα στην εβδομάδα θα ανακοινώσουμε τους όρους, με τους οποίους οποιοσδήποτε έχει εξασφαλίσει εγγραφή για μεταπτυχιακές σπουδές, θα μπορεί να πάρει δάνειο.

— Πώς ακριβώς;

— Έχουμε έρθει σε συμφωνία με την Ιονική Τράπεζα. Αυτή θα δώσει τα δάνεια. Εμείς απλώς επιδοτούμε ως υπουργείο. Το ύψος του δανείου θα είναι ένα εκατομμύριο ανά έτος σπουδών. Θα καλύπτει τα διδάκτρα, αλλά κι άλλες δαπάνες, π.χ. βιβλία. Το επιτόκιο θα είναι το χαμηλότερο της αγοράς. Το μισό θα επιδοτείται από το κράτος. Θα υπάρχει και μία περίοδος χάριτος. Για τις κοπέλες η αποπληρωμή θα αρχίζει έναν χρόνο μετά από την ολοκλήρωση των σπουδών και θα έχει 15ετή διάρκεια. Για τους άντρες, λόγω στρατιωτικής θητείας, θα είναι 2,5 χρόνια. Γύρω στις 9.000 τον μήνα θα πληρώνει ο καθένας για την αποπληρωμή. Το ποσό νομίζω ότι είναι προσιτό. Το σύστημα αυτό, των δανείων, το έχουν εφαρμόσει η Αυστραλία και η Σουηδία, ενώ θα το κάνει και η Αγγλία. Το εφαρμόζουν μάλιστα και για τις προπτυχιακές, ενώ η αποπληρωμή αρχίζει από την στιγμή που ο πύθην φοιτητής βρει δουλειά. Όχι αμέσως, μετά από το πέρας των σπουδών.

— Θα συνεχίσετε τον έλεγχο στα ιδιωτικά ΙΕΚ; Μπορεί ν' ανακληθούν κι άλλες άδειες λειτουργίας, εκτός από τις γνωστές «64»;

— Όχι μόνο θα συνεχιστούν αλλά θα ενταθούν με μεγαλύτερη σχολαστικότητα. Θέλουμε να είναι σίγουρος ο πολίτης ότι θα επιλέγει -αν θέλει- μεταξύ αξιόπιστων ΙΕΚ.

— Ο έλεγχος όμως θα αφορά μόνο τα ΙΕΚ. Υπάρχουν κι άλλοι ιδιωτικοί εκπαιδευτικοί φορείς...

— Ήδη επιτροπή της οποίας προϊστάμαι, διενεργεί έλεγχο σε Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών. Ήδη έχουμε αποστείλει έναν κατάλογο με δέκα -περίπου- στο υπουργείο Εμπορίου ως κατ' αρχήν υποπέσσαντα στο παράπτωμα της παραπλανητικής υιαφήμισης. Μην με ρωτήσετε όμως να σας πω ποιά είναι. Δεν θα ήταν δεοντολογικά σωστό να τα ανακοινώσουμε πριν διαπιστωθεί οριστικά ότι παρανόμησαν...

ΤΟΥ Διονύση Ελευθεράτου